

УДК 336 (477)

*Глушко Аліна Дмитрівна,
кандидат економічних наук, доцент
Москаленко Дар'я Павлівна, Одинець Єва Вадимівна,
студентки
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка» (Україна)*

СТАТИСТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В ПЕРІОД ВІДНОВЛЕННЯ

Підтримка та стабілізації економіки України в умовах воєнного стану є базисом для її повоєнного відновлення. На сьогоднішній день впроваджено цілий ряд регуляторних інструментів для забезпечення функціонування національної економіки. Зокрема, відбулося зниження податкового навантаження, спрощення і поліпшення процедур податкового адміністрування, скасовано ряд перевірок і дозвільних документів. Впроваджено низку заходів для переходу економіки до першочергового забезпечення обороноздатності держави та соціального захисту громадян, запущено програму щодо тимчасового переміщення підприємств з постраждалих регіонів (релокація), спрямовану на збереження виробничого і трудового потенціалу, перезапуску наявних дієздатних потужностей і створення нових робочих місць [1]. Водночас впровадження заходів щодо підтримки фінансової стабільності має ґрунтуватися на систематичному оцінюванні їх ефективності.

Фінансова стабільність означає здатність фінансової організації (або країни) до забезпечення стійкості фінансового стану, зменшення ризиків і збереження фінансової незалежності. Оцінювання фінансової стабільності є важливою для різних зацікавлених сторін, таких як інвестори,

кредитори, державні регулятори та ін. Також, статистичні методи можуть бути використані для виявлення ризиків та небезпек, які можуть впливати на фінансову стабільність.

Оцінювання рівня фінансової стабільності є важливим завданням для органів державної влади та центральних банків, особливо в контексті відновлення національної економіки. Найбільш поширеними статистичними інструментами, які можуть бути використані для оцінки ризиків та виявлення можливостей для відновлення фінансової стабільності, можна визначити стрес-тестування, макропруденційний аналіз, мережевий аналіз, економетричні моделі.

Стрес-тестування передбачає піддавання фінансової системи різним сценаріям, таким як сильна рецесія або раптове підвищення процентних ставок, щоб оцінити, як вона працюватиме за несприятливих умов. Такий підхід дозволяє виявити потенційні вразливості фінансової системи та вжити заходів для їхнього пом'якшення [2].

Макропруденційний аналіз – є ще одним статистичним інструментом, який використовується для оцінювання фінансової стабільності. Цей підхід передбачає аналіз взаємозв'язку різних частин фінансової системи та оцінку того, як ризики в одній сфері можуть вплинути на стабільність системи в цілому. Наприклад, раптове збільшення кількості дефолтів за іпотечними кредитами може призвести до ланцюгової реакції дефолтів в інших сферах, таких як корпоративний борг або споживче кредитування [3]. Макропруденційний аналіз дозволяє виявити ці взаємозалежності та вжити заходів, щоб запобігти виникненню системних ризиків.

Наступним статистичним інструментом оцінювання фінансової стабільності є мережевий аналіз. Цей підхід передбачає аналіз взаємозв'язків між фінансовими установами та виявлення потенційних ризиків для стійкості національної економіки. Наприклад, якщо збанкрутує великий банк, це

може мати хвильовий ефект на інші банки, що призведе до ширшої фінансової кризи. Мережевий аналіз дозволяє виявити ці потенційні ризики і вжити заходів, щоб запобігти їхній реалізації.

Також, можуть бути використані економетричні моделі для оцінювання фінансової стабільності. За допомогою цих моделей можна проаналізувати вплив змін процентних ставок або економічного зростання на фінансову стабільність. Економетричні моделі правомірно вважаються невід'ємним елементом в системі регулювання національної економіки.

Доцільно відмітити наявність і не таких поширених статистичних інструментів, які також можна використовувати для оцінювання фінансової стабільності. До них можна віднести:

- сценарний аналіз – який передбачає оцінку поведінки фінансової системи за різних гіпотетичних сценаріїв, таких як раптова зміна процентних ставок або значний економічний спад.

- аналіз чутливості – який передбачає оцінку того, як зміни певних ключових змінних, таких як процентні ставки або ціни на активи, можуть вплинути на стабільність фінансової системи.

- динамічні стохастичні моделі загальної рівноваги – які використовують складні математичні моделі для імітації взаємодії між різними частинами економіки та оцінки потенційних ризиків для фінансової стабільності [3, 4].

Варто зазначити, що хоча статистичні інструменти можуть бути корисними для оцінювання фінансової стабільності, але вони не гарантують беззаперечно точний результат. Економічні та фінансові системи є складними, існує багато факторів, які можуть впливати на їхню стабільність. Крім того, статистичні моделі ґрунтуються на припущеннях про те, як функціонують економіка і фінансова система, і ці припущення не завжди можуть бути вірними. Тому важливо доповнювати статистичний аналіз іншими формами якісного аналізу, такими як експертні оцінки та оцінки ризиків [5].

Таким чином, оцінювання фінансової стабільності є критично важливим завданням для органів державної влади, особливо в контексті відновлення національної економіки. Для оцінювання рівня фінансової стабільності можуть бути використані різні статистичні методи, такі як аналіз даних, регресійний аналіз та моделювання фінансових ризиків та методи тощо. Їх застосування є підґрунтям для впровадження регуляторних заходів підтримки та відновлення національної економіки. Оскільки ці методи являються інформаційним базисом для визначення резервів зростання фінансової стійкості та стабільності країни.

Література:

1. Onyshchenko S., Hlushko A. Regulatory levers and tools to support business in Ukraine under martial law. Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання: Праці XXII Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (2 грудня 2022 р., м. Вінниця). Том 1. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. С. 237–239 (272 с.)
2. Statistics and Indicators for Financial Stability Analysis and Policy / J.M. Israel et al. *SSRN Electronic Journal*. 2013. URL: <https://doi.org/10.2139/ssrn.2245606>
3. Development of methodological tools assessment of financial stability of enterprise. Atlantis Press: URL: <https://www.atlantis-press.com/proceedings/sicni-18/55911824>
4. Onyshchenko S.V., Glushko A.D. Additive deterministic models of enterprises activity financial results factor analysis. Економічний розвиток держави та її соціальна стабільність: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 15 трав. 2019 р. Полтава: Пусан АФ, 2019. Ч. 1. С. 30-32.
5. Measures of financial stability – a review: URL: <https://www.bis.org/ifc/publ/ifcb31ab.pdf>